

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Qui fures & latrones?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

igitur suas Ecclesias tam diuersæ sedæ proponunt, tanquam Catholicas, tanquam ouile Christi, ex Germanitate & paritate doctrinæ, alias Ecclesias impuras appellant. Nam quæ scripturarum expositio, & ex illâ expositione, dogmatum confirmatio, à mille quingentis à nullâ Ecclesiâ probata fuit, sed potius reprehensa, damnata, quam nec Apostolicæ Ecclesiæ, nec viri Apostolici, martyres, & Episcopi agnouerunt, illa inquam expositio scripturarum Apostolica & Catholica cenferi non debet, nec signum est Ecclesiæ Apostolicæ, sed Satanicæ. Tales vero sunt expositiones Lutheranorum, & Caluianorum; de vbiuitate, humanitatis infinitate, inconstantitate, aliisque. Tales sunt de gratiâ irresistibili, reprobatione absoluta, similiaque portentosa. Hic ergo valet: quod Tertullianus de præscriptione aduersus hæreses pronunciat c. 31. *ita ex ipso ordine manifestatur, id esse Dominicum, & verum, quod sit prius traditum: id autem extraneum & falsum, quod sit posterius inuentionem.* At vero omnes illæ expositiones Lutheranae, & Caluianæ posterius aut si olim aliquando aliquæ fuere, ab hæreticis quos ipsi quoque pro talibus habent, sunt inuentæ, à Catholicis damnatae.

§ 3. Quin Lutherus contra nouas hæreses ex suâ prædicatione prognatas Ecclesiam veterem obijcit, Epist. ad ducem Borussiae. [Testimonium, totius sanctæ Christianæ Ecclesiæ, (tamen præter nihil nobis reliquum esset) solum nobis sufficere debet, ad instandū in hoc articulo cœnæ, & ad nō audiendos planeq; reiiciendos fanaticos Spiritus: quia periculosum est, & horrendum, quicquid vel audire, vel credere contra vnanimem testificationem, fidem, & doctrinā, totius S. Christianæ Ecclesiæ, quæ ab initio, vsq; ad nos, supra mille quingentos annos in toto orbe terrarum cōcorditer sentit. Si nonus articulus esset, non à principio Christianæ Ecclesiæ, neq; in omnibus Ecclesijs, vel tota Christianitate per omnem mundū sparsa creditus: non esset tam periculosum, vel horrendū de eo ambigere, vel disputare an recte crederetur. Sed postquam à principio, quam late patet Christianitas, consentienter creditus fuit, is profecto, qui de eo dubitat, idem facit, ac si Christianā non crederet, simulq; non tantum damnat totam, sanctam, Christianam Ecclesiam, tanquam damnatam hæreticam, sed ipsum etiam Christum, & omnes Apostolos, & Prophetas qui articulum fidei nostræ; credo S. Christianam Ecclesiam, fundarunt, & potenter testati sunt, vt Christus Matthæi 28. c. inquit, ero vobiscum, vsq; ad consummationem sæculi: Et Paulus 1. Timoth. c. 3.]

Aduersarij iudices inuisti.

Si id igitur credendum est, quod annis mille sexcentis crediderunt Christiani, non sunt in cœtu Christianorum, qui noua, & illis contraria credenda proponunt. Herbrandus quidem illos patres qui eadem docuerunt, quæ nos in Ecclesiâ fuisse concedit, in illis quiesquilias, in nobis damnabiles errores esse profiteatur. Thesi 135. [Sed tamen retento fundamento per Christū saluati sunt, quotquot in Christum vere crediderunt, abiecta fiduciâ in propriâ opera & aliena, solius Christi merito confisi sunt.] Thesi 136. Negat se æque Clementes esse in Pontificios, Rationem reddit. Thesi 137. [Et ingens est discrimen inter illos, qui superioribus sub regno pontificio in erroribus & cæcitate vixerunt, atq; istos qui hoc tempore sunt. Illic enim Deus temporibus ignorantia, & cæcitate ex multa misericordia distulauit multa, & infirmitati condonauit: quod pertinacibus in errore, cum veritatem oblatam recusant non item facit.]

At vero illos in nobis errores appellat, pestes, vlcera, & atroces errores & idolomanias plusquam Ethnicas. Thesi 79. 91. 98. Cur vero in Christi ouili ista non fuerit mortifera, nunc vero continuo necant? Dionysius

areopagita pro defunctis sacrificium offerre docet, & amicus Dei est, ouis Christi est, cur ego si idem facio, mox in lupum mutabor? at ille Apostolos magistros habuit, ideoq; minus excusationis ei or illius habuit, quam meus, qui Apostolos, Dionysium, cæterosque habeo præceptores ita sentiendi, & auctores faciendi.

QVÆSTIO IV.

Quis ostiarius?

§ 1. Syrus vocat *ܣܘܪܝܝܐ* nator *ܐܘܪܝܝܐ*, custodem ostij. Alij Moysen appellant, qui tabulæ dator sit, & custos, Christum præcipuè prædixerit, & typo significarit. Toletus Cardinalis Spiritum sanctum, alij Deum esse aiunt. Solum videri posset non conuenire Deo ianitoris officium, quod ianitor Domino & Deo patrifamilias minor esse soleat, plerumque seruus, & crebro durâ catenâ ligatus. Deus autem & Spiritus sanctus supremus est ouilis conditor, & Dominus. Verum non sunt omnia accommodanda. Ianitor est, qui admittit, & excludit, aperit, & claudit. Ille Christo dedit Ecclesiâ, eumq; caput fecit, nec enim omnia omnibus comparanda sunt, vt alijs in similitudinibus ostendi. Alio qui & Christus ianitor est, qui habet clauem David, sed ianitor & Dominus, sicut hic pastor est, & ostium: cur non & ianitor?

QVÆSTIO V.

An oues omnes sciant vocem pastoris?

§ 1. Pastor oues antecedit, ne errent quæ sequuntur, quia vocem eius norunt. Ante omnia admiranda est in simplicissimâ pecude *vis à xois, auditus, præstantia*. Inter mille balantes vocem matris discernit agnus, & vocem pastoris grex vniuersus. Discretionis Spiritum suis electis Caluinus tribuit, vt à veritate non abducantur, sed veritatem à falsis hominum figmentis, discernant. Experientia sanè docet, diu multumq; oues aberrare: nec in omnibus esse Spiritum discretionis, quo vera & falsa dijudicent: atque adeo ipsæ oues doctrinam & errores videre possint. Aliquando enim & alienos sequuntur. Quod si de ouibus loquamur quæ sunt ex prædestinatione, diu multumq; sæpe alienos audiunt. Latro in cruce demum vocem pastoris agnouit. Oues vero quæ iam gratiam consecutæ sunt, dum sequuntur, vocem agnoscunt, sed aliquando agnoscences alio vertuntur, aliqua rei creatæ illecebrâ adductæ.

VERSUS 18.

Omnes quotq; venerunt fures sunt & latrones: sed nō audierunt eos oues.

QVÆSTIO I.

Qui fures & latrones?

§ 1. Quod est in quibusdam libris, ante me, *ante me, ante me*, non est in emendationibus, nec in Syro exemplari. Fures & latrones sunt, qui & lupi qui oues dispergunt. Manichæorum erat hæresis: Fures & latrones esse omnes Prophetas. Hunc enim locū contra vetus Testamentum interpretabantur. Testis est August. contra aduersarium legis & Prophetarum l. 2. c. 4. cum autē constet Prophetas à Deo missos, & sanctos fuisse, de illis nequaquam textus intelligi potest.

Particulam itaque *antes* restringunt interpretes. Omnes ipsi Christus essent, & pro redemptore se venditarunt, qui se pro vt Iudas Galilæus, & alij, inter quos & Herodes fuisse videtur. Hunc in modum fere Chryostomus & dicitur Theophylactus. Non de Prophetis hoc intelligendum, vt a Prophetis inuenerunt hæretici: illos enim audierunt, & per illos Christo crediderunt: sed de Theudâ & Iudâ, & alijs seditionis. Hæc ille res & contra Manichæos & aduersarios legis ac Prophetarum. *trous.* Cum

Cum enim oves laudentur, quod alienos non audierint, de Prophetis accipi verba Christi non possunt, Eos Christus in nomine suo venisse alibi confirmat. Alij ad omnes falsos doctores extendunt, & vim oppositionis collocant in verbo, venerunt: Nam sua sponte venerunt, non missi legitime auctoritatis. Ideoq; more luporum sine ullo iure, metâ cupiditate prædæ, & nocendi libidine venerunt. August. l. 2. c. 4. citato, ita respondet Manichæis. p. 260. Illud quoq; ait, dixisse Dominum: Ego sum ianua ovium: Omnes alij qui ante me venerunt fures sunt & latrones. Venisse quippe hoc loco intelligi voluit illos qui missi non fuissent: Quos arguit etiam iheremias, dicens: Hæc dicit Dominus de Prophetis, qui Prophetant in nomine meo, & ego nō misi eos. Illi autem, quos infans iste blasphemavit, ad Dominum missi sunt, non sponte venerunt. Quos & Dominus per parabolam quidem, sed apertissimè significat one declarat, ubi dicit.

Idem tractatu 45. in Joannem, alias interpretationes addit, p. 16. Quid est hoc Domine, omnes quotquot venerunt? Quid enim? tu non venisti? sed intellige. Omnes quotquot venerunt dixit, viq; præter me. Recolamus ergo. Ante advenitum ipsius venerunt Prophetæ, nunquid fures & latrones fuerunt? Absit, non præter illum venerunt, quia cum illo venerunt. Venturus præcones præmittēbat, sed eorum corda quæ miserat, possidebat. Vultis nosse quia cum illo venerunt, qui est ipse semper? Carnem quippe accepit ex tempore. Quid est ergo semper? In principio erat verbum. Cum illo ergo venerunt, qui cum Verbo Dei venerunt. Ego sum, inquit, via & veritas & vita: si ipse est veritas, cum illo venerunt qui vera es fuerunt. Qui quot ergo præter illum, fures sunt & latrones, id est, ad furandum & occidendum.

§. 2. Potest & alio fieri modo illa restrictio. Nempe omnes qui ascenderunt aliunde, non intrantes per ostium esse fures & latrones: quæ Chryl. & Augustini interpretationes coniungit: & signum clarum est, vnde oves cognoscant lupum esse, qui effraçto pariete ingreditur, non per ostium. Nam oves apertio ostio non terrentur, sed si aliunde, insueâ aperta irruptio fiat. Atq; hæc sunt veræ interpretationes, minus ad rem illi, qui poni præteritum pro futuro arbitrantur. Fures aliqui falsos doctores, latrones, tyrannos interpretantur, verum sunt iidem: nam furantur, ut sibi machent, aut vendant. Et doctores falsi, cum potestas adest, etiam gladio sævire solent. Princeps horum Satanas est: Verè Clemens Alex. l. 1. Strom. p. 134. 28. latrones nobis illos exhibet.

§. 3. Latio & fur Diabolus dicitur. Pseudoprophetas miscens Prophetis, quemadmodam tritico Zizania, omnes proinde qui ante Dominum venerunt, fures & latrones, non omnes quidem homines, sed omnes pseudoprophetæ, & omnes, non authenticæ ab eo missi. Habent pseudoprophetæ, nomen Propheti, cum Prophetæ sint, sed illius mendacis, & inter falsâ, & vera quædam dixerunt pseudoprophetæ, & reuera ipsi in Eccl. prophetarunt, tanquam apostatæ illius ministri. Hoc paulo ante de Philosophiâ, & Philosophis dixerat, & veros doctores ab illis separarat. p. 133. 42. Omnes ante præsentiam Domini: fures sunt, & latrones. Omnes ergo, p. 147. l. 7. Strom. Ibi qui in sermone continentur, qui fuerunt ante suscipiam à verbo carnem, ex iudicatu general. ter. Sed Prophetæ quidem, qui à Domino fuerunt missi, & inspirati, non fures, sed ministri. Dicit itaq; scriptura. Milit sapientia ferros suos convocans cum celso præconio ad craterem vini.

§. 4. Quomodo autem Philosophi fures fuerint, libro quinto Stromatum demonstrat. Quod in posteris Philosophorum hæreticos optime quadrat; nam & ipsi quædam vera retinent, vt falsâ condendo fallant; mendacium autem furto affine est, & aurica tentoria est, dicitur et dicitur. Ista omnia vobis dixi, ad furta mendacium manducit, vt monet Clemens l. 1. Strom.

Adami Conzen in Evang. Tom. II.

§. 2. Hæretici etiam quamvis post Christum venerint eodem in censu locandi sunt. Ita Manichæis August. exprobrat. l. 16. c. 12. contra Faustum. Deinde subiungit, ipsum te audisse dicentē fures fuisse & latrones omnes, qui venerunt ante te. Vnde illum audisti, hoc dicentem nisi ex Evangelio? At si hoc, quod ita credis ex Evangelio, vt tanquam ex ore Domini te audisse dicas alius falsum esse contendat, atq; hoc dixisse Christum neget, quid tibi? quid facies? nonne Evangelicâ auctoritatem, quantum potueris viribus prædicibus: Mihi Propheta ser, illic scriptum est, quod non vis credere, ubi didicisti, quod ita rum defendere, vt hoc te ab ipso Christo dicas audisse. Ecce nos virumq; suo credimus quia Evangelio sancto credimus, ubi vtrunq; scriptum est, & Christo scripsisse Moysen. & omnes, qui ante Christum venerunt fures fuisse & latrones. Venisse quippe ita vult intelligi, quia missi non sint: nam qui missi sunt, sicut Moyses & S. Prophetæ, non ante ipsum sed. un ipso venerunt, sed eū per ipsos loquentem humiliter portauerunt. Vos autem, qui hæc verba Domini sic intelligitis, secundum vestrum ut. lectum sacro cōfitemini nullos vos habere Prophetas, qui venturum Christum prophetauerunt: & ideo vobis eum sicut voluistis, ita finxistis. Nam si aliqui sunt vstrum, quibus quidem propterea fides habenda non est. qui non nisi à vobis profertur: tamen si alij sunt, quos dicere audeatis prophetasse Christum falsa carne venturum falsa morte passurum, falsas cicatrices dubitantis discipulis oblaturum, non dico, ex hoc ipso quam sint detestandi, atq; fugiendi, quamq; nō possint esse veraces, quibus de mendacio Christus placet: vt hoc non dicam, certe vt dicere ceperam secundum istum intellectum vestrum fures fuerunt & latrones, quoniam ante Christum venerunt, qui cum venturum quoquomodo predicarunt. Porro si ille intellectus est verus, vt ipsi ante Christum venisse dicantur, qui cum Christo id est, cum verbo Dei veniunt noluerunt, sed cum eos non miserit Deus, mendacia sua hominibus attulerunt: vos quoq; ipsi, quamvis post Christi passionem & resurrectionem in hoc mundo nati fueritis, fures & latrones estis: Quia priusquam vos ipse illuminaret, vt veritate ipsius predicaretis, eum anteverire voluistis, vt vestram fallaciam iactaretis.

Conueniunt satē illis ex amissim furum, latronum nomina, quia rem ipsam tenent, nec qui eos audiunt & colunt, in oculis sunt Domini, boni pastores, sed λικροί, quos Clemens Alexand. l. 4. Strom. lupos pro Deo coluisse docet. Est autem lupus ὄρεος & πλεονεξίας, ferus, & acquirendi cupidus. Est ille ἐν τῷ ἀβυσσῶν ἢ ἰσοπέδῳ τῶν ἀλλοτρίων. In forn. à humanâ rapax. Eas egregiè eodem libro describit Clemens, quæ lector consulat.

QVÆSTIO II

An ad hæreticos furum & latronum ingressus pertineat?

§. 1. Calvinus ne ipse cum suis non legitime videtur ingressus, ostium & totum ovile evertere conatur. [Contendit ergo, inquit, non omnes in pastorem vel ovium numero habendos, qui externū in Ecclesiâ locum vtrumpant. Sed hæc demum notâ legitimos pastores à reprobis, genuinas oves ab adulterinis discerni, si ipse vnus omnium sit scopus, principium & finis.] Resp. Omnino necessarium esse, vt omnium scopus, principium, & finis sit Christus, quod quidem in controuersiam non venit, vt nec illud. Non omnes legitimos pastores, qui externum sibi locum usurpant. Illud veronecessarium omnibus sæculis monitum: vt quamvis interdum mali pastores bonotum occupent cathedras, causaque, nec continuo dignosci queant, omnes tamen ingressam in ovile considerent, quamvis eim per ostium ingrediant. Ingressus in tur aliquando mali, aut post ingressum fiant mali, de ovile confuso non disputo. Tenendum tamen est, omnes, qui derandus, aliunde ingreditur, & non per ostium esse malos, omnes fures & latrones. Hoc symbolum est pastoris mali, aut lupi sub pelle ovium larvati, si non per ostium